

Meško je svojo nalogo po svoje, to je, prav rešil. Zgodovinska slika je postala pri njem skoro meditacija, kakor so mu druge. Kaj naj bi sicer počel z zgodovino Meško, ki se živi resničnosti vedno bolj umika v tihoto svojih misli? On se mora dobro poznati; mora vedeti, da ima talenta dovolj, da spozna sebe do dna in da se razodene, pa premalo, da reproducira ljudi krog sebe in njih življenje. Zato je skrčil povestno vsebino črne smrti na najmanjšo mero. Edini motiv, ki se v začetku zaplete in ob koncu reši, pa prav nič ne veže posameznih dogodkov vmes, je ljubezen Dominika in Rozike. Vse drugo so le epizode v velikem popisovanju kuge. Ta popis je dokaz, kako zna Meško biti živahen, slikovit in pretresljiv, kadar se prepusti svoji domišljiji; marsikatera stran je pisana z žarkim ognjem in globoko vmišljenostjo v predmet. Tudi sanje kaplana Hauptmanoviča pričajo, kolikega zanosa in globokega čustvovanja je zmožen, kadar ima opraviti z lastnim srcem. Nasprotno je pa nepristen, kadar mora pisati objektivno. Njegovi ljudje niso živi; oni govore, kakor bi bili skočili iz slovnice, in čustvujejo, kakor bi bili Meško. Nežidovsko je, če pravi stari Aron Izerlin: „Kako živahno se razgovarjajo ti sicer tako resni možje!“ Tako govori okoren profesor. In če Rajavec modruje: „Najsrečnejši so prebivalci teh mirnih, resnih domov. Srečnejši so, nego so bili najmočnejši gospodarji ptujskega gradu v vsej svoji moči, časti in slavi“, vemo, da to ni kmet, temveč literatura. — Sicer je pa, kakor sem že rekel, črna smrt samostojna, osebna rešitev problema zgodovinske črtice.

„Gregor“ Milana Puglja je čedna novelica. Puglja poznamo; on rabi talente, kolikor jih ima, in pridno piše. V teku let se je zelo izpremenil, pa ne ves; manira mu je ostala v kosteh. Z realizmom izkuša zatajiti svojo šolo, toda ohranil je neverjetnost in neroden cinizem; nežnega čuta, ki ga mora človek imeti, da loči komiko od banalnosti, si pač še ni pridobil.

Izidor Cankar.

Prejeli smo v oceno še naslednje knjige:

Jakoba Alešovca **Izbrani spisi**. Drugi, popravljeni natis. Priredil Jožef Volc. VI. zvezek. **Ne v Ameriko!** Povest. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Ljudska knjižnica 16. zvezek. — Povest, polna presenetljivih, a tudi neverjetnih dogodkov. Preprosti bralec se bo od nje težko odtrgal.

Knjige „Slovenske šolske Matice“: **Pedagoški letopis**, XI. zvezek. (Uredila Henrik Schreiner in dr. Jos. Tomišek.) — **Poljudno znanstvena knjižnica**, II. zvezek, 3. snopič. (Dr. Ljudevit Pivko: Zgodovina Slovencev) in III. zvezek (Jakob Zupančič: Črtice o zrakoplovstvu in aviatiki). — **Didaktika**, III. del. Obče in posebno ukoslovje, 3. snopič. (Prof. Luka Lavtar: Posebno ukoslovje računanja v ljudski šoli.)

Zakon z dne 21. februarja 1912, veljaven za vojvodino Kranjsko, glede gradnje in vzdrževanja javnih neerarskih cest in potov. — **Gesetz** vom 21. Februar 1912, wirksam für das Herzogtum Krain, betreffend den Bau und die Erhaltung der öffentlichen nichtärarischen Straßen u. Wege. — V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Tiskala Katoliška Tiskarna. Cena K 1:20.

GLASBA.

Novi Akordi. Letnik X. štev. 6. Zbornik za vokalno in instrumentalno glasbo. Urejuje dr. Gojmir Krek. Zalaga L. Schwentner v Ljubljani.

Nekoliko zakasnela šesta številka obsega šest prav lepih skladieb.

Saša Šantlov „Adagio“ za klavir je iskreno občuten in izredno zanimiv po svoji spretno variirani obliki. — P. Hugolin Sattnerjeva „Peča“ je vseskož čvrst in jako lepo zaokrožen samospjev s klavirjem. Lično, iz slovenskega ljudskega življenja vzeto snov je g. skladatelj kar najbolje pogodil. Da bi imeli le še kaj več podobnih tekstov in v približno takem slogu pisanih samospjevov! — Janko Ravnik nastopa z mešanim zborom „Poljska pesem“ v „Novih Akordih“ — mislim, da — prvič. O njem lahko rečemo, da je velik glasben talent. V tem zboru nam imponira zlasti z razkošjem svojih krasnih — notabene — od prvega do predzadnjega takta alteriranih harmonij. Od gospoda Ravnika, ki študira sedaj na praškem konservatoriju, pričakujemo še mnogo. — Emil Adamičev samospjev „Kot iz tihe, zabljen kapele“ kaže solidno, a vendar dokaj moderno strukturo. Melodija je resnobno plemenita, spremljanje samostojno; zelo lepo učinkuje modulacija začetkom drugega dela iz *Desdura* (20. takt) na dominantno D-dura (21. takt). — „Japonski motiv“ za moški zbor, zložil G. Dežela, je čeden zborček s par prav originalnimi potezami —

Viktor Šmigovcev „Spi že hrib in dol“ pa daljši moški zbor mirnega, nežnootožnega značaja; prav hvaležna skladba, ne pretežka, pa zelo blagoglasna. Književne priloge ta številka nima.¹ **St. Premrl.**

¹ Uredništvo „Dom in Sveta“ je prejelo od založništva „Novih Akordov“ sledečo notico: „Novi Akordi“ brez priloge? Marsikdo bo neprijetno iznenaden, ko zapazi, da v ravnokar izišli 6. številki glasbenega lista „Novi Akordi“ — zadnji številki X. letnika — ni književne priloge. V uvodu pod naslovom „Non nostra culpa“ nam pove uredništvo vzrok: Stroški so ogromni, naročniki pa sramotno maloštevilni: od založništva preliminirani obseg priloge je bil v preteklem letu že s 5. številko prekoračen. Po najvestnejših in še tako nesebičnih preudarkih bo podjetje primorano, ustaviti izdajanje književne priloge, če se z novim letnikom ne poveča število naročnikov izdatno. Časopisje in naši glasbeni kritiki priznavajo, da je ravno priloga velevažna činiteljica našega napredovanja na glasbenem polju. Vsled tega je skrajni čas, da se zavedo vse privatne osebe, ki se zanimajo za slovensko glasbo ali bi se vsaj morale zanimati zanjo, in vsa glasbena društva, da je sedaj največja nevarnost, da izgubimo še to edino splošno glasilo jugoslovanske glasbe. Če se vpošteva, da znaša naročnina celoletno le 10 K, za katero razmeroma res malenkostno vsoto dobivajo naročniki najmanj 72 strani dobrih, izvernih jugoslovanskih muzikalij in razentega časopis, ki — neglede na večje izvirne članke — poroča vestno in objektivno o vseh